

En ensam härd i Acklinga socken

Arkeologisk utredning
Älvstorp 1:100
Acklinga socken, Tidaholms kommun
Philip Blomqvist
Kulturmiljö, Förvaltningen för kulturutveckling
KU Arkeologisk rapport 2021:47

En ensam härd **i Acklinga socken**

Arkeologisk utredning
Älvstorp 1:100
Acklinga socken, Tidaholms kommun
Philip Blomqvist
Kulturmiljö, Förvaltningen för kulturutveckling
KU Arkeologisk rapport 2021:47

Författare Philip Blomqvist

Grafisk form, layout och teknisk redigering Gabriella Kalmar

Omslagsbild Fotot visar schaktningsövervakning. Foto taget av Anton Lazarides.

Förvaltningen för kulturutveckling

Vänerparken 13

462 35 Vänersborg

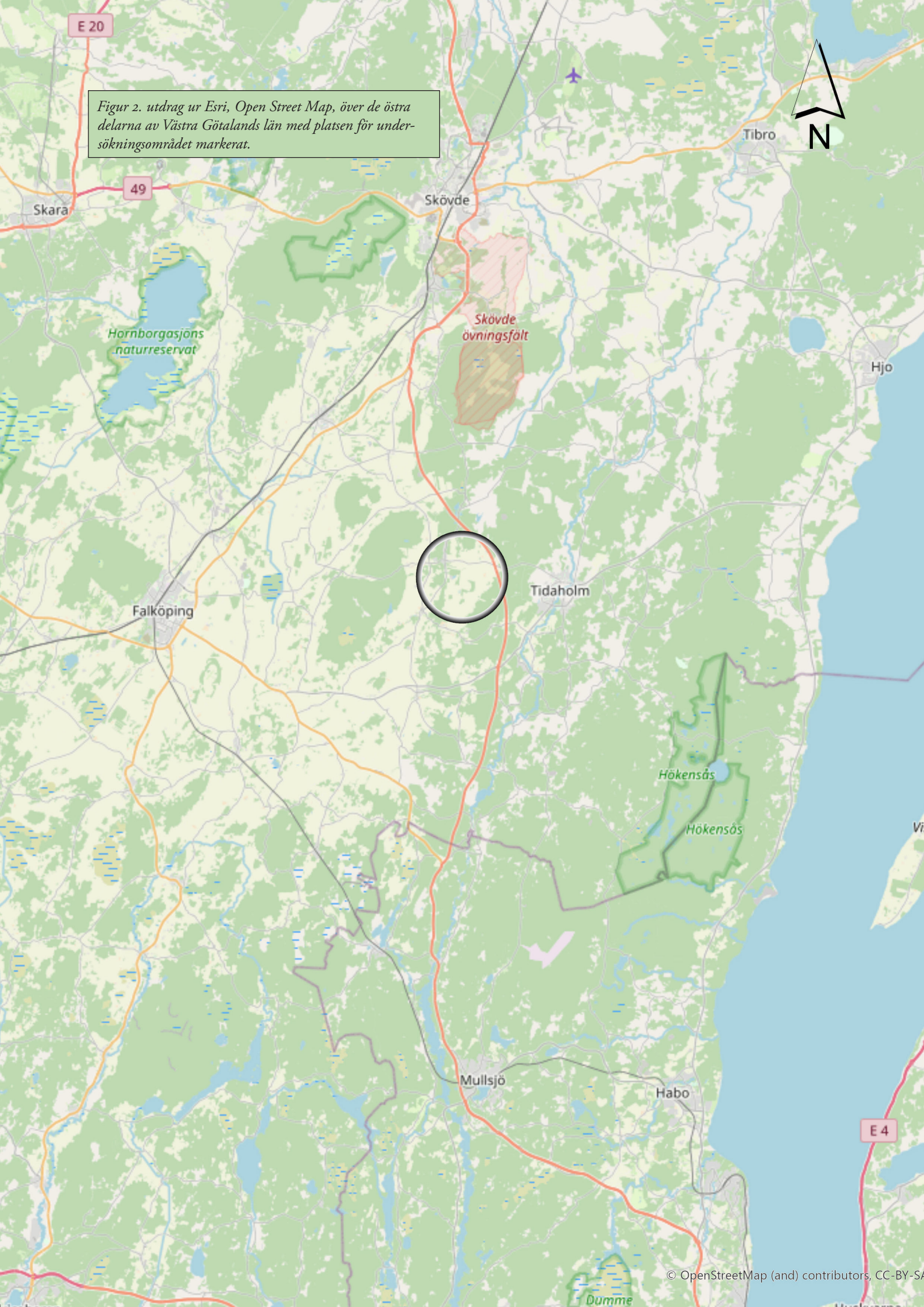
tel. 010-441 42 00

<http://vgregion.se/kulturutveckling>

Innehåll	
Sammanfattning.....	8
Inledning.....	8
Syfte och metod.....	8
Landskap och fornlämningar.....	8
Resultat.....	8
L2021:8216.....	13
Slutsats.....	13
Litteratur.....	14
Otryckta källor.....	14
Tekniska och administrativa uppgifter.....	15
Bilagor.....	16

Figur 1. Utdrag ur Esri, National Geographic world map, över Västra Götalands län med platsen för undersökningen markerad.

Figur 2. utdrag ur Esri, Open Street Map, över de östra delarna av Västra Götalands län med platsen för undersökningsområdet markerat.

Sammanfattning

Inför planerad bebyggelse av småhus har Lödöse museum/Förvaltningen för kulturutveckling, genomfört en arkeologisk utredning inom fastigheten Älvstorp 1:100 i Tidaholms kommun.

Efter en okulär avsökning av den plöjda åkermarken inom undersökningsområdet grävdes totalt 62 schakt, jämnt fördelade över hela området med cirka 10–15 meters mellanrum i varje riktning. Sammanlagt öppnades 322 kvadratmeter. Vid initial inventering av området noterades inga synliga ytfynd av förhistorisk karaktär.

Vid schaktning framkom endast en hård, cirka 2,2 × 1,6 meter. Härden snittades med en kvadrant för att undersöka dess utformning. I avgränsningssyfte breddades det befintliga schaktet där anläggningen hade uppkommit. Det grävdes fyra nya schakt i varje riktning kring det aktuella schaktet för att undersöka om det fanns fler anläggningar i anslutning till härden. Några fler anläggningar uppkom inte och härden bör därför tolkas som en solitär anläggning som inte ansluter till ett komplex eller boplatsoområde.

Inledning

Förvaltningen för kulturutveckling har på uppdrag av länsstyrelsen i Västra Götalands län genomfört en arkeologisk utredning inom fastigheten Älvstorp 1:100 i Tidaholms kommun. Detta med anledning av att kommunen påbörjat arbete med att upprätta detaljplan för bostäder inom fastigheten. Inga tidigare arkeologiska utredningar eller undersökningar har utförts i angivet undersökningsområde. Detaljplanen för fastigheterna utgjorde ett 2,3 hektar stort område. Med anledning därav beslutades om en arkeologisk utredning, dnr 431-25685-2021. Utredningen utfördes den 22 november 2021.

Syfte och metod

Syftet med utredningen var att klargöra om det finns okända fornlämningar och fastställa fornlämningsstatus för alla lämningar inom området samt att avgränsa eventuella nyupptäckta fornlämningar inom undersökningsområdet.

Utredningen utfördes i form av sökschakt med hjälp av grävmaskin och dokumenterades genom digital inmätning med hjälp av GPS-utrustning med nätverks RTK-korrektion och i programvaran Arkeo i digital ritplatta. Mätningarna har efterbearbetats i ArcGIS Pro.

Landskap och fornlämningar

Utredningsområdet är beläget i tätorten Ekedalen strax öster om Tidaholm i Tidaholms kommun. Området är cirka 2,3 hektar stort och består av öppen åkermark beläget cirka 155 meter över havet. Området avgränsas av åkermark i norr, bebyggelse i öst och väst och i söder av Acklingavägen. Närmaste kända fornlämningen (L1963:2468) ligger cirka 300 meter sydväst om undersökningsområdet och utgörs av ett gravfält. Närmaste förhistoriska boplatser återfinns på två kilometers avstånd. Västergötlands museum genomförde en steg 1-utredning av ett område strax nordost om undersökningsområdet i Augusti 2021. Inga förhistoriska fornlämningar kunde heller identifieras i den undersökningen. (Norrman 2021). Kartmaterial framtaget för denna utredning visar dock att området för Älvstorp 1:100 redan 1755 utgjordes av åkermark. (Ibid).

Resultat

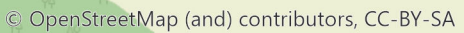
Undersökningen inleddes med en okulär inventering av området vilket till stor del bestod av plöjd åkermark. Efter den initiala avsökningen var avklarad och inga ytfynd av förhistorisk karaktär påträffades kunde schaktning inledas. I avsökande syfte grävdes 57 schakt jämnt fördelade över den 2,3 hektar stora undersökningsytan.

Figur 3. Ett schakt, som likt de flesta av de undersökta schakten är tomt på fynd och anläggningar.

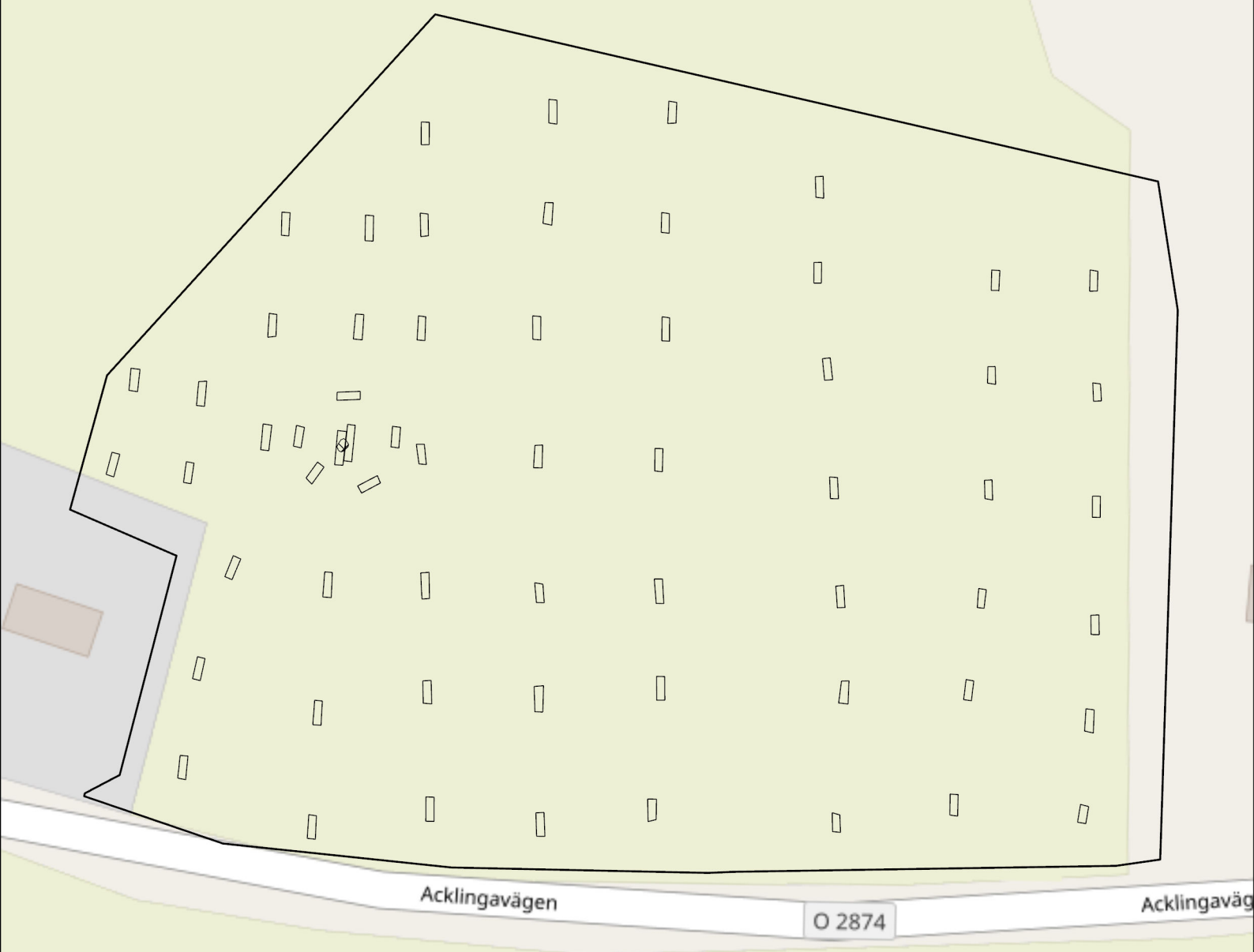

Figur 4. En lågt stående vintersol över Acklingavägen.

Figur 6. Karta över undersökningsområde med grävda schakt och den uppkomna anläggningen.

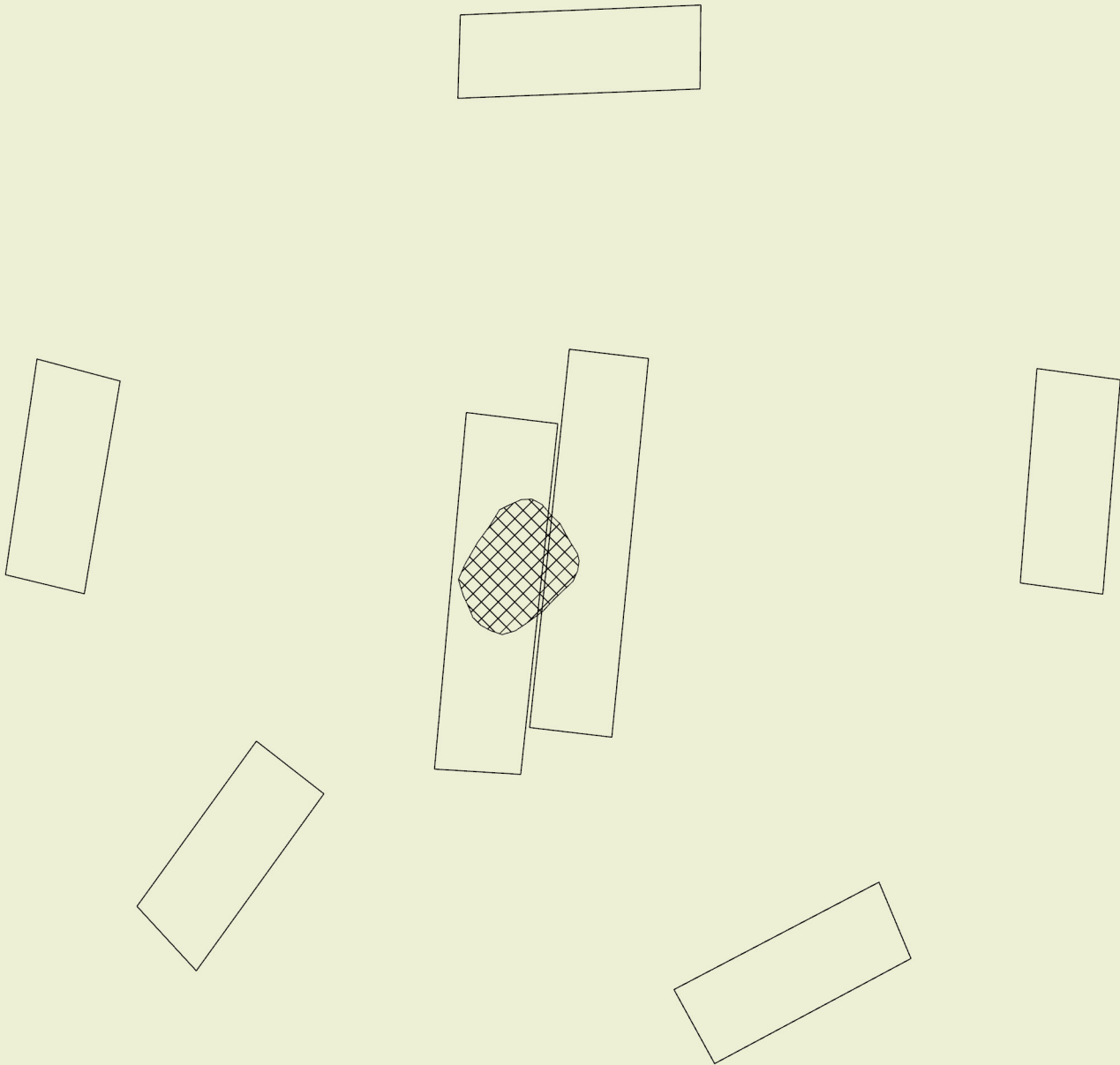

- Undersökningsområde
- Schakt
- Härd

0 12,5 25 50 Meter

Figur 7. Karta över hården (A1234) och de schakt som grävdes i avgränsande syfte.

 Schakt
 Hård

0 1,25 2,5 5 Meter

Figur 8. Delundersökt hård. Foto: Anton Lazarides.

Schakten var cirka 4 meter långa och 1,3 meter breda och lades jämnt fördelade över undersökningsytan med cirka 10 meters mellanrum. Totalt grävdes cirka 322 kvadratmeter.

Vid schaktning uppkom inga fynd av förhistorisk karaktär. En anläggning (A1234) uppkom i undersökningsområdets västra del i form av en hård. Det befintliga schaktet där hårdens uppkom breddades med ytterligare 1,3 meter för att avgränsa anläggningen och undersöka om det fanns fler anläggningar i anslutning. Inga ytterligare anläggningar hittades. Därefter lades fyra schakt mellan de befintliga sökschakten och de aktuella schakten där hårdens uppkommit för att avgränsa en eventuell fornlämning, inte heller i detta fall kunde vidare förhistorisk aktivitet på platsen påvisas.

L2021:8216

Undersökningen resulterade i att en hård (A1234) kunde upptäckas. Anläggningen grävdes ut i ett kvadrantsnitt efter att den initiala avgränsningen var avklarad. Hården mätte cirka 2,2 × 1,6 meter och var cirka 0,22 meter djup. Fyllet bestod till stor del av mörk och gråbrun jord med stora inslag av sot, i botten påträffades ett antal skärvstenar. Inga kolbitar påträffades.

Slutsats

Med anledning av undersökningsresultatet anser Förvaltningen för kulturutveckling att hårdens bör registreras som en isolerad fornlämning, undersökt och borttagen. Inga ytterligare arkeologiska insatser är nödvändiga för det planerade arbetet.

Litteratur

Norrman, Maria (2021). *Arkeologisk utredning steg 1 inför detaljplan, Älvstorp 1:45 m.fl., Acklinga socken, Tidaholms kommun, Västergötland*. Västergötlands museum
Rapport 2021:14

Otryckta källor

FMIS, Riksantikvarieämbetets digitala fornminnesinformationssystem

Tekniska och administrativa uppgifter

Lst dnr: 431-25685-2021

KU dnr: 2021-00711

Förvaltningen för kulturutveckling projektnr: 14817

Län: Västra Götalands län

Kommun: Tidaholm

Socken: Acklinga

Fastighet: Älvstorp 1:100

Koordinatsystem: SWEREF 99 TM

Uppdragsgivare: Tidaholms Kommun

Ansvarig institution: Förvaltningen för kulturutveckling

Projektledare: Elinor Malmberg

Fältpersonal: Philip Blomqvist och Anton Lazarides

Fältarbetstid: 2021-11-22

Fälttimmar: 16, en dag fördelat på två arkeologer

Arkiv: Regionarkivet, Vänersborg.

Fynd: Inga fynd omhändertogs

Bilagor

Bilaga 1. *Schaktlista*

Bilaga 2. *Anläggningslista*

Bilaga 1. *Schaktlista*

ID	Längdxbredd, m	Matjordsdjup, m	Alvmaterial	Kommentar	Anläggningar	Signatur	Foto	Skapad
S1000	3x1,3	0,65	Sand			AL		2021-11-22 09:54:45
S1004	4x1,3	0,4	Sand			AL		2021-11-22 09:56:29
S1008	4x1,3	0,3	Sand	Enstaka kol-stänk		AL		2021-11-22 10:00:14
S1012	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 10:03:04
S1016	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 10:03:33
S1020	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 10:08:51
S1024	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 10:12:41
S1030	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 10:13:20
S1034	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 10:16:21
S1038	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 10:18:16
S1042	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 10:21:49
S1046	4x1,3	0,4	Sand			AL		2021-11-22 10:22:23
S1050	4x1,3	0,6	Sand			AL		2021-11-22 10:25:49
S1054	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 10:29:53
S1058	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 10:32:18
S1062	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 10:32:40
S1066	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 10:38:18
S1070	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 10:38:45
S1074	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 10:41:59
S1078	4x1,3	1	Sand			AL		2021-11-22 10:46:10
S1082	4x1,3	0,2	Sand			AL		2021-11-22 10:46:31
S1086	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 10:51:18
S1090	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 10:51:58
S1094	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 10:56:41
S1098	4x1,3	0,4	Sand			AL		2021-11-22 10:57:02
S1102	4x1,3	0,5	Sand			AL		2021-11-22 11:04:46
S1106	4x1,3	0,4	Sand			AL		2021-11-22 11:12:15
S1110	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 11:13:23
S1114	4x1,3	0,5	Sand			AL		2021-11-22 11:20:00
S1118	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 11:23:33
S1122	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 11:30:04
S1126	4x1,3	0,2	Sand			AL		2021-11-22 11:30:46
S1130	4x1,3	0,5	Sand			AL		2021-11-22 11:32:02
S1134	4x1,3	0,5	Sand			AL		2021-11-22 13:05:24
S1138	4x1,3	0,7	Sand			AL		2021-11-22 13:05:53
S1142	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 13:15:05
S1146	4x1,3	0,5	Sand			AL		2021-11-22 13:17:46
S1150	4x1,3	0,4	Sand			AL		2021-11-22 13:21:10

ID	Längdxbredd, m	Matjordsdjup, m	Alvmaterial	Kommentar	Anläggningar	Signatur	Foto	Skapad
S1154	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 13:27:54
S1158	4x1,3	0,4	Sand			AL		2021-11-22 13:28:19
S1162	4x1,3	0,4	Sand			AL		2021-11-22 13:33:47
S1166	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 13:38:12
S1170	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 13:44:03
S1174	4x1,3	0,3	Sand		A1234	AL	Foton/ S1174.jpg	2021-11-22 13:53:08
S1178	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 14:02:38
S1182	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 14:04:18
S1186	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 14:06:28
S1190	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 14:07:02
S1194	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 14:07:28
S1198	4x1,3	0,4	Sand			AL		2021-11-22 14:14:20
S1202	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 14:14:43
S1206	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 14:34:04
S1210	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 14:35:01
S1214	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 14:35:52
S1218	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 14:41:30
S1222	4x1,3	0,3	Sand			AL		2021-11-22 14:42:08
S1226	4x1,3	0,3	Sand			AL	Foton/ S1226.jpg	2021-11-22 15:01:01
S1230	4x1,3	0,3	Sand		A1234	AL	Foton/ S1230.jpg	2021-11-22 15:02:50
S1262	4x1,3	0,3	Sand			AL	Foton/ S1262.jpg	2021-11-22 15:03:16
S1266	4x1,3	0,3	Sand			AL	Foton/ S1266.jpg	2021-11-22 15:12:42
S1270	4x1,3	0,3	Sand			AL	Foton/ S1270.jpg	2021-11-22 15:13:12
S1274	4x1,3	0,3	Sand			AL	Foton/ S1274.jpg	2021-11-22 15:15:52

Bilaga 2. Anläggningslista

ID	Typ	Övrig anläggningstyp	Beskrivning	Längd, m	Bredd, m	Djup, m	Form	Foton					Kommentar	Signatur	Skapad
A1234	Härd		Mörk gråbrun sand. Ca 2,2 m lång, 1,6 m bred. Något rektangulär, rundade hörn.	2,2	1,6	0,22		Foton/ A1234.jpg	Foton/ A1234 (1). jpg	Foton/ A1234 (2). jpg	Foton/ A1234 (3). jpg	Foton/ A1234 (4). jpg			2021-11-22 13:52:49

